

Kňaz Andrej Jura a jeho pôsobenie vo farnosti Gaboltov (1970 – 1978)

Tomáš Hud'a

<https://doi.org/10.54937/nhe.2025.14.1.47-70>

Priest Andrej Jura and his work in the Gaboltov parish (1970 – 1978)

Abstract: Andrej Jura (1924 – 2002) was a priest of the order of Christ of the Holy Life. He fought against the adversity of the communist regime not in a reactionary and harsh way or even in a confrontational way like many political dissidents, but by peacefully carrying out his priestly duties and focusing mainly on the Christian education of children and youth. His fundamental influence on faith education was felt by many young people at the time (now people of mature age) in the Diocese of Bardejov where he worked as a pastor for a long time. Andrej Jura's work in Gaboltov dates from 1970 – 1978. From a practical point of view it was spiritually, professionally and personally quite intense. His influence on the education and formation of children and youth was significant, especially through his modest and unforced interest in everyone and his utilisation of modern methods of the apostolate. Thanks to his tireless work, it was possible to carry out a general renovation of the parish church of St. Adalbert in Gaboltov and to begin preparatory work on the repair of the parish building. It is not surprising that this period, which was spiritually very fruitful, took a toll on his health in the form and he developed serious health problems.

Keywords: Children, Education, Gaboltov, Parish, Renovation, Youth.

Úvod

Dňa 15. novembra 2024 sme si pripomenuli nedežítých sto rokov od narodenia kňaza, pedagóga a formátora detí a mládeže Andreja Jura. Tento kňaz bojoval proti nepriazni režimu nie reakčne a ostrým slovom, nie konfrontačne ako ktorýkoľvek politický disident, ale pokojným vykonávaním svojich kňazských povinností zameriavajúc, sa najmä na kresťanskú výchovu detí a mládeže. A je potrebné povedať, že jeho zásadný vplyv na výchovu vo viere pocítili mnohí vtedy mladí ľudia (dnes už ľudia v zrelom veku) v bardejovskom dekanáte, kde dlhodobo pastoračne pôsobil.

Pôsobenie Andreja Juru v Gaboltove sa datuje do rokov 1970 – 1978. Z praktického hľadiska sa skôr jedná o stredne dlhé pôsobenie, bolo však duchovne, pracovne i ľudsky značne intenzívne. Jeho vplyv na výchovu a formovanie detí a mládeže bol značný predovšetkým jeho skromným a nenúteným záujmom o každého, využívúc moderné metódy apoštolátu. Vďaka jeho neúnavnej práci sa podarilo vykonať generálnu opravu farského kostola sv. Vojtecha v Gaboltove a započat' prípravné práce na oprave farskej budovy. Netreba sa pritom diviť, že toto obdobie, do veľkej miery duchovne plodné, si na jeho zdraví vyžiadalo daň v podobe vážnejších zdravotných problémov.

Predkladaná štúdia má za cieľ podať prvotný pohľad na pôsobenie kňaza Andreja Juru v pútnickom Gaboltove, a tak začať ďalší výskum v spoznávaní histórie 20. storočia tejto pútnickej farnosti. Danej téme sa zatiaľ nevenovala žiadna vedecká alebo odborná publikácia.

Prvé roky v Gaboltove

Dňa 1. novembra 1969 bol vtedajší gaboltovský správca farnosti Jozef Juhás¹ preložený za správcu farnosti v Kobylách.² Od uvedeného dátumu dočasne spravoval gaboltovskú farnosť *excurrento* a z toho vyplývajúcou právomocou Jozef Mikloš, dekan-administrátor v Mokroluhu.³ Kapitulárny vikár Štefan Onderko sa však snažil o čo najpromptnejšie personálne obsadenie takej dôležitej farnosti, akou gaboltovská farnosť bola. Vdp. Miklošovi to spomenul v menovacom liste: „*Toto opatrenie je dočasné. Dúfajme, že sa podarí v krátkom čase faru riadne obsadiť. I Vaša i gaboltovská fara potrebujú celého človeka.*“⁴ Nezabúdajme, že obidve farnosti spolu tvoria osem dedín – Mokroluh, Rokytov, Tarnov, Kružľovská Huta, Gaboltov, Sveržov, Zlaté a Kurov.

¹ Jozef Juhás (1920 Belža – 2002 Gaboltov) bol 29. septembra 1946 vysvätený za kňaza. Bol kaplánom v Snine a v Prešove. V roku 1951 bol odvlečený do pomocných technických práporov. Od roku 1954 pôsobil ako kaplán vo farnosti Dóm sv. Alžbety v Košiciach a súčasne ceremoniárom. V rokoch 1959-1962 pôsobil ako kaplán v Michalovciach. V rokoch 1962 – 1969 bol administrátorom v Gaboltove. Od roku 1969 bol správcom farnosti Kobylky. Od 1. januára 1972 do 30. júna 1987 bol farárom v Zborove, od roku 1985 pôsobil v Bardejove a zároveň bol bardejovským dekanom. Od roku 1990 pôsobil vo Vyšnej Voli, pričom od roku 1995 pôsobil ako cirkevný sudca. V roku 1999 odišiel na dôchodok do Gaboltove. Zomrel 3. septembra 2002 v Gaboltove. Porov HIŠEM, Cyril. *Košické presbytérium 1804 – 2006*. [verzia pred tlačou]. Košice, 2006, s. 89. Dostupné na internete: https://www.knihydominikani.sk/hlavna_schemladat_3?kpcmeno=juhasjozef1920

² Kapitulárny vikár Štefan Onderko vo veci menovania vdp. Jozefa Juhása za správcu farnosti Kobylky uviedol: „*Vašu Veľadôstojnosť sprostím vedenia fary v Gaboltove a so súhlasom ONV – odboru kultúry, cirk. odd. v Bardejove menujem Vás správcu fary v Kobylkách s platnosťou od 1. novembra 1969 so všetkou z toho vyplývajúcou právomocou. Miesto v Kobylkách nastúpte najneskôr do dvoch týždňov. Faru Vám odovzdá doterajší dočasný správca fary. Dohodnite sa na termíne prevzatia fary a prevzatie respektíve termín prevzatia oznámte okr. dekanovi. Sťahovacie trovy uhradí Vám cirk. odd. len si predložte sťahovací účet na predpísanom tlačíve. Ostávate v tom istom okrese, nemáte nijaké iné povinnosti blázenia sa až na zmenu pobytu. Za doterajšiu Vašu prácu Vám vyslovujem vďaka a na novom pôsobišti na Vaše práce vyprosujem božnosť Božieho požehnania.*“ Archív farského úradu v Gaboltove (ďalej AFÚ GA), zv. 1969, (nezaradené) Ordinariát diecézy košickej a apošt. administr. satmárskej v Košiciach. Vec: Kobylky, Jozef Juhás, menovanie správcu fary zo dňa 6. novembra 1969.

³ AFÚ GA, zv. 1969, (nezaradené) Ordinariát diecézy košickej a apošt. administr. satmárskej v Košiciach. Vec: Gaboltov, dočasné administrovanie fary vdp. Jozefom Miklošom – dekanom-administrátorom v Mokroluhu zo dňa 6. novembra 1969.

⁴ AFÚ GA, zv. 1969, (nezaradené) Ordinariát diecézy košickej a apošt. administr. satmárskej v Košiciach. Vec: Gaboltov, dočasné administrovanie fary vdp. Jozefom Miklošom – dekanom-administrátorom v Mokroluhu zo dňa 6. novembra 1969.

Po Jozefovi Juhásovi bol začiatkom roku 1970 za správcu farnosti v Gaboltove menovaný vdp. Andrej Jura, rodák z Nižného Slavkova pri Lipanoch, ktorý dovtedy pôsobil ako kaplán v Humennom.⁵ Vo farnosti pôsobil aj kaplán Jozef Buranovský. Andrej Jura sa prakticky ihneď pustil do práce, ktorej bolo vo farnosti dosť. Sväté omše, spovedania, prvé piatky, vyučovanie náboženstva, príprava detí na prvé sväté prijímanie a ďalšie. Videl, že farnosť žije intenzívnym náboženským životom a najmä veľký počet detí a mládeže potrebovali duchovné vedenie a starostlivosť. Zároveň bolo potrebné organizačne, personálne i materiálne pripravovať púte ku Škapuliarskej Panne Márii, vykonať opravy kostolov a farskej budovy, ktoré boli v zlom stave.

Andrej Jura bol vo svojej pastoračnej práci od svojho príchodu do Gaboltova veľmi dômyselný a vynaliezavý. Neváhal používať moderné prístupy v duchovnej práci s deťmi a mládežou. V danom období išlo o veľmi svieže a moderné ponímanie evanjeliových príbehov. Napríklad v októbri počas ružencových pobožností boli modlitby sv. ruženca oživené premietaním diapozitívov s výjavmi jednotlivých ružencových tajomstiev.⁶ V adventnom a vianočnom čase boli na fare v Gaboltove premietané filmy s náboženskou tematikou.⁷ Takéto inovátorské formy evanjelizácie, modlitby a meditácie mali mimoriadny ohlas a boli veľmi príjemným spestrením pre deti, ktoré na omše a pobožnosti chodili s veľkým nadšením.

Ďalšou spoločenskou dobovou zvláštnosťou, s ktorou si pri svojej pastoračnej činnosti musel Andrej Jura poradiť, boli pracovné soboty a nedele. Režim potreboval budovať svoju predstavu socializmu a neváhal siahnuť ani po tradičnom dni pracovného pokoja. Aj tieto pracovné nedele boli skôr umelými prekážkami ako znemožniť účasť veriacich na nedeľných bohoslužbách. Aj tento krok ešte viac zvýrazňoval tragikomickú snahu režimu likvidovať cirkev alebo aspoň všemožne obmedzovať jej činnosť. Pracovné nedele komplikovali nedeľný liturgický program. Sv. omše v nedeľu boli z toho dôvodu v ranných hodinách o 6,00 hod. alebo večer o 18,00 (18,30) hod.⁸

V roku 1970 sa gaboltovská farnosť pripravovala na liturgickú slávnosť spojenú s udeľovaním sviatosti birmovania. Prípravu mal na starosti miestny farár vdp. Andrej Jura, pomocnou animátorkou bola Mária Ceľuchová. Prípravy na birmovku sa konali už od augusta 1970 každú nedeľu o 14,00 hod. a boli povinné pre birmovancov z Gaboltova, Kurova a Sveržova. Birmovanci zo Zlatého mali vlastné stretnutia. Otázky na záverečnú skúšku boli vybraté z katechizmu a boli zverejnené na výveske kostola.⁹ Birmovka sa napokon konala v júni 1971.

⁵ Andrej Jura (15. november 1924, Nižný Slavkov – 23. november 2002, Nižný Slavkov) bol po ukončení štúdia teológie bol 19. augusta 1951 vysvätený za kňaza. Po absolvovaní základnej vojenskej služby v roku 1954 bol až do roku 1968 postavený mimo službu. Do roku 1969 pôsobil ako kaplán v Humennom. Od roku 1970 bol správcom farnosti v pútnickom Gaboltove. V rokoch 1978 – 1989 bol farárom v Hertníku, potom v rokoch 1969 – 1994 vo Veľkej Lodine v okrese Košice-okolie, pričom v rokoch 1990-1991 a 1992-1993 excurrando spravoval aj Obišovce. Od roku 1994 bol na starobnom dôchodku. Zomrel v rodnom Nižnom Slavkove dňa 23. novembra 2002. Porov. HIŠEM, Cyril. *Košické presbytérium 1804 – 2006*, s. 89. Dostupné na internete: https://www.knihydominikani.sk/hlavna_schemladat_3?kpcmeno=juraandrej

⁶ AFÚ GA, zv. 1970, *Knihá oznamov 1970 - ?*. *Farské oznamy* zo dňa 4. októbra 1970.

⁷ AFÚ GA, zv. 1970, *Knihá oznamov 1970 - ?*. *Farské oznamy* zo dňa 20. decembra 1970.

⁸ AFÚ GA, zv. 1970, *Knihá oznamov 1970 - ?*. *Farské oznamy* zo dňa 11. októbra 1970.

⁹ AFÚ GA, zv. 1970, *Knihá oznamov 1970 - ?*. *Farské oznamy* zo dňa 26. júla 1970.

Ďalšou aktivitou organizovanou Andrejom Jurom bola oslava konaná 3. októbra 1971 pri príležitosti vzácneho kňazského jubilea 25 rokov kňazskej vysviacky Jozefa Juhása, správcu farnosti v Kobylách a bývalého gaboltovského správcu farnosti. Viacerí gaboltovskí veriaci so svojím duchovným otcom sa zúčastnili slávnostnej sv. omše, kde pozdravili svojho bývalého duchovného otca a popriali mu veľa Božích milostí do ďalšej kňazskej služby.¹⁰ Táto návšteva v Kobylách bola vyjadrením vďaky za pastoračné pôsobenie Jozefa Juhása v Gaboltove, ako aj prejavom kontinuity v jeho duchovnej práci vykonanej vo farnosti Gaboltov.

Zaujímavou aktivitou v roku 1971 boli sobotné stretnutia mládeže, počas ktorých sa premietal životopisný film a diapozitívy zo života sv. Jána Bosca.¹¹ Následne sa čítal celý jeho životopis. Duchovný otec Jura povzbudzoval k časti na stretnutiach najmä miestnych mládencov, v ktorých chcel vzbudiť nové kňazské povolania. Je rovnako zaujímavé, že v danom období silne poznačenom normalizačnými snahami sa začiatkom školského roka sv. omša „*Veni sancte*“ a na konci školského roka sv. omša „*Te Deum*“. Duchovný otec farnosti, vdp. Jura, bol vyhľadávaným kňazom, ktorý vysluhoval sviatosti krstu nielen deťom z farnosti, ale aj iným deťom z okolia a okresu. Išlo predovšetkým o deti lekárov, zdravotníkov a učiteľov z Bardejova, Prešova, Sabinova, ale aj iných miest, ktorí nemohli a nechceli kvôli svojmu postaveniu prísť o svoje zamestnanie. Strach zo straty postavenia či zamestnania ich teda priviedol do Gaboltova, kde pred oltárom Škapuliarskej Panny Márie a sv. Vojtecha mohli pokrstiť svoje deti.

Andrej Jura sa veľmi zaujímal o novodobé dejiny Gaboltova, ktoré potom zapisoval do farskej kroniky. O živote dobrodinky Anny Rattiovej, ktorej mimoriadne štedré finančné dary umožnili postaviť Pokojovú kaplnku zasvätenú Kristovi Kráľovi, sa veľa nevedelo. Aj gaboltovskí rodáci, ktorí boli svedkami budovania Pokojovej kaplnky, o nej počuli iba sprostredkovane, cez gaboltovského rodáka George Bilavskeho z mesta Elizabeth. Z toto dôvodu Andrej Jura chcel veci spojené so stavbou Pokojovej kaplnky uviesť na pravú mieru a v roku 1971 sa vykonal zápis do farskej kroniky. Požiadal rodáka z Gaboltova George Fornadla z mesta Elizabeth, aby mu pomohol s opísaním väzby medzi Gaboltovom a pani Ratti: „*K Vám, otče, obraciam sa ešte s osobitnou prosbou: poznáte históriu, jak bola postavená kaplica Krista Kráľa pri fare. Chcel by som to napísať do kroniky. Máme i tú Američanku na fotografii, ale podrobnosti nevieme. Boli by sme Vám veľmi povďační, keby ste nám o tom napísali. Vaše písmo som dobre rozumel.*“¹² George Fornadel vo svojom liste odpovedal takto: „*Teraz vam tu pišem o tu ženu, ktera dala na kaplicu pri fare. Ja mam kaplicu tu z nej focenu som ukazoval i Johnovi Gura. Ta žena bola mrs. Rataj. Sme ju poznali dobre, ale už nežije, zomrela paru roky.*“¹³ Veľa informácií sa vdp. Jura nedozvedel a nedisponoval presnými historickými údajmi. Možno aj preto vo farskej kronike mylne uviedol niektoré fakty, najmä tie, ktoré sa týkali požehnania kaplnky (kronika uvádza rok 1932, ale podľa doložených dokumentov sa akt požehnania kaplnky vykonal ešte v roku 1929). George Fornadel tiež pripomína,

¹⁰ AFÚ GA, zv. 1970, *Kníha oznamov 1970 - ?*. Farské oznamy zo dňa 26. septembra 1971.

¹¹ AFÚ GA, zv. 1970, *Kníha oznamov 1970 - ?*. Farské oznamy zo dňa 28. novembra 1971.

¹² AFÚ GA, zv. 1971, (nezaradené) *Rímskokatolícky farský úrad v Gaboltove, okres Bardejov, Slovensko. Oprava farského kostola v Gaboltove. List vdp. Andreja Juru Georgeovi Fornadelovi z Elizabeth, NJ, USA zo dňa 3. mája 1971.*

¹³ AFÚ GA, zv. 1971, (nezaradené) *Rímskokatolícky farský úrad v Gaboltove, okres Bardejov, Slovensko. List Georga Fornadela vdp. Andrejovi Jurovi zo dňa 12. mája 1971.*

že na spomínanú kaplnku, dnes tzv. Dolný kostol, sa finančne podieľali aj americkí rodáci pochádzajúci z Gaboltova: „...*mate kaplicu, ktoru mate pri fare. Ešte George Bilavsky a George Fornadel sme kolektovali na ňu.*“¹⁴

Púte ku Škapuliarskej Panne Márii

Jeho azda hlavnou úlohou v roku 1970 bolo organizovať púť ku Škapuliarskej Panne Márii. Gaboltovskú púť v týchto normalizačných časoch navštívilo množstvo pútnikov, avšak samotný program aj vďaka obmedzovaniu zo strany Okresného národného výboru (ONV) v Bardejove bol veľmi skromný. Vdp. Jura takto povzbudzoval gaboltovských veriacich: „*K pútnikom buďte milí, ochotní a úslužní a takým spôsobom vyrovnávajúte prípadné znepokojenie.*“¹⁵ Program sa odohrával pod prístreškom zhotoveným na tento účel kurátormi v pútnickom areáli pri kamennom kríži. V sobotu 18. júla bola iba sv. omša s privítaním. V nedeľu 19. júla bolo slávených celkovo päť omší, o 5,00 hod. (vdp. Pastir), 6,00 hod. (vdp. Demeter) v hornom aj dolnom kostole, o 7,00 hod. (vdp. Čech). O 8,00 hod. bola slávená farská sv. omša s požehnaním škapuliarov (vdp. Jura). Záverečná slávnostná sv. omša o 10,30 hod. bola s kázňou. Po omšiach prebiehalo požehnanie škapuliarov. O 14,00 hod. boli spievané slávnostné večery. Púť končila až podvečer o 17,00 hod. litániami.¹⁶

Púť v Gaboltove v roku 1971 sa konala v dňoch 17. a 18. júla. V sobotu, okrem spovedania pútnikov, bola večer o 19,30 hod. slávená privítacia sv. omša a po nej nasledovala mariánska pobožnosť a po nej Andrej Jura premietal film o živote Panny Márie. V nedeľu boli slúžené omše o 5,00, 6,00, 7,00 a 8,00 hod. (farská omša), po nej nasledovalo požehnanie škapuliarov. O 10,30 hod. nasledovala slávnostná sv. omša. Podvečer o 17,00 hod. boli litánie.¹⁷ Mnohé rodiny na prosbu Andreja Juru poskytli prístrešie pútnikom z blízka i ďaleka.¹⁸

Gaboltovská púť v roku 1972 sa konala v dňoch 15. a 16. júla. Strecha kostola, ktorá mala byť do odpustu hotová, sa nestihla opraviť a bola pokrytá len doskami. K oltáru Škapuliarskej Panny Márie sa dalo dostať iba pomedzi lešenie. Program začal v sobotu ráno sv. omšou o 6,00 hod. a pokračoval spovedaním o 15,00 hod. a privítacou sv. omšou o 19,30 hod. s následnou pobožnosťou. Nedeľný program začal sv. omšami o 5,00 (v Pokojovej kaplnke), 6,00 a 7,00 hod. Program pokračoval hodinkami ku Škapuliarskej Panne Márii a o 8,00 farskou sv. omšou s požehnaním škapuliarov. O 10,30 hod.

¹⁴ AFÚ GA, zv. 1971, (nezaradené) *Rímskokatolícky farský úrad v Gaboltove, okres Bardejov, Slovensko. List Georga Fornadela vdp. Andrejovi Jurovi zo dňa 11. apríla 1971.*

¹⁵ AFÚ GA, zv. 1970, *Kníha oznamov 1970 - ?. Farské oznamy zo dňa 12. júla 1970.*

¹⁶ AFÚ GA, zv. 1970, (nezaradené) *Program gaboltovskej púte 1970.* AFÚ GA, zv. 1970, *Kníha oznamov 1970 - ?. Farské oznamy zo dňa 12. júla 1970.*

¹⁷ AFÚ GA, zv. 1971, (nezaradené) *Rím. kat. farský úrad Gaboltov. Program slávnosti Škapuliarskej P. Márie v Gaboltove 1971.*

¹⁸ Rodiny Baňková (č. d. 49), Bibková (48), Glitová (46) a Hažlinská (31) ubytovali v dome po desať pútnikov, rodina Halkociová (42) osem, Hirčáková (57), Billá (39), Knapová (38) a Hudťová (29) po päť pútnikov, Hudťová (54) štyroch, Fornadeľová (33) troch, Baňková (41), Kažíková (37) a Kriššová (32) po dvoch. Viaceré rodiny poskytli k prenocovaniu aj svoje senníky: Kriššová (44) a Hažlinská (31) po dvadsiatich, Hažlinská (52) pätnásť, Fornadeľová (58), Hirčáková (57), Romaňáková (56), Baňková (49), Bibková (48), Glitová (46), Halkociová (42), Billá (39), Kažíková (37), Fornadeľová (36), Renčková (35), Fornadeľová (34), Fornadeľová (33), Petrušková (30) a Hudťová (29) po desať pútnikov, Baňková (41) ôsmich, Knapová (38) a Kriššová (32) po piatich pútnikov. Súpisné čísla domov sú ešte z čias starého označenia. AFÚ GA, zv. 1971, (nezaradené) *Rím. kat. farský úrad Gaboltov. Prístrešie pútnikov – púť Gaboltov 1971.*

bola slúžená slávnostná sv. omša, po ktorej boli požehnané ďalšie škapuliare. Odpustová slávnosť bola ukončená litániami o 17,00 hod.¹⁹ Prípravy na púť, najmä čo sa týka práce s deťmi a mládežou, riadila sr. Siena Javorská²⁰. Jej pomoc uvítala celá farnosť, najmä vdp. Jura, ktorý sa nezapadol poďakovať jej rehoľnej predstavenej sr. Blažej Lukáčovej: „*Sestra Siena robila nám veľké služby v príprave na odpust a organizovala jej pridelené dievčatá.*“²¹ Počasie bolo v týždni chladnejšie a daždivé, ale cez odpustovú sobotu a nedeľu príjemné a bez zrážok.²²

Gaboltovská púť v roku 1973 sa niesla v znamení vďaky za generálnu obnovu farského kostola. Sv. omše počas odpustovej soboty boli ráno o 6,00 hod. (farská) a o 19,30 hod. (privítacia). Nedeľné omše boli o 5,00, 6,30 a 8,00 hod. O 10,00 bola slúžená slávnostná sv. omša, počas ktorej bola vykonaná posviacka obnoveného farského kostola, ktorú vykonal košický kapitulný vikár Štefan Onderko. Nedeľná slávnostná sv. omša sa prvýkrát slúžila na balkóne nad sakristiou. Dôstojného kapitulného vikára sprevádzal vdp. Michal Kľučár, tajomník biskupského úradu v Košiciach.²³ Po skončení púte odišiel vdp. Jura na ďalší liečebný pobyt v Tatrách, ktorý ukončil začiatkom septembra.²⁴

Program gaboltovského odpustu v roku 1974 bol podobný ako v minulých rokoch: v sobotu 20. júla sa od 15,00 hod. spovedalo. O 19,00 hod. sa konala privítacia sv. omša. V nedeľu 21. júla boli sv. omše o 6,00, 8,00 a o 10,30 hod. slávnostná sv. omša. Popoludňajší program bol zrušený.²⁵

Púť ku Škapuliarskej Panne Márii sa v roku 1975 konala cez víkend 19. – 20. júla. V sobotu sa od 15,00 hod. vysluhovala sviatosť zmierenia, o 18,00 hod. sa slávila privítacia sv. omša a po nej mariánska akadémia, ktorú zorganizovali gaboltovské rehoľné sestry a dvanásť dievčat v krojoch. V nedeľu sa slávili omše o 5,00, 6,00 a 7,30 hod. O 9,00 hod. začala pobožnosť – liturgická poéma s názvom „Oslavujme svätú Pannu“ a s podnázvom „Panna, teba uctieваме“. Scenár pobožnosti poskytol vdp. Andrej Jura. V čase o 10,30 hod. sa konala slávnostná sv. omša.²⁶

V dňoch 16., 17. a 18. júla 1976 gaboltovská farnosť opäť privítala tisíce pútnikov, ktorí sa zišli osláviť sviatok Škapuliarskej Panny Márie. Nadšenie bolo o to väčšie, že pred

¹⁹ AFÚ GA, zv. 1970, *Knihá oznamov 1970 - ? Farské oznamy zo dňa 9. júla 1972.*

²⁰ Sr. Mária Siena – Anna Javorská (1929 Gaboltov – 2008 Vrícko) zložila prvé sľuby v Kongregácii sestier Božského Vykupiteľa dňa 8. septembra 1950 v Spišskej Novej Vsi. V začiatkoch pracovala v nemocnici v Košiciach. Počas internácie bola sústredená v Spišskej Novej Vsi, v Bavlnárskych závodoch vo Františkově nad Ploučnicí. Od roku 1954 pôsobila v ústave ťažko chorých v Spišskom Štvrtku. Popri tejto službe absolvovala štúdium na Strednej zdravotníckej škole v Levoči. Od roku 1991 pôsobila v spoločenstve sestier vo Vrícku. Tu zomrela 7. októbra 2008 a je pochovaná na miestnom cintoríne. V nekrológu sr. Sieny sa uvádza: „*Sestra M. Siena rada slúžila chorým i spolusestrám. Rada prebývala pred svätostánkom.*“ Archív Kongregácie sestier Božského Vykupiteľa. *Sr. Mária Siena – Anna Javorská – nekrológ.*

²¹ AFÚ GA, 1972, (nezaradené) *Líst vdp. Andreja Juru sr. Blažej Lukáčovej, predstavenej rehoľného domu Kongregácie vykupiteľiek v Spišskom Štvrtku zo dňa 21. júla 1972.*

²² AFÚ GA, 1972, (nezaradené) *Líst vdp. Andreja Juru sr. Blažej Lukáčovej, predstavenej rehoľného domu Kongregácie vykupiteľiek v Spišskom Štvrtku zo dňa 21. júla 1972.*

²³ Porov. Farský úrad v Gaboltove. *Pútnická kniha Panny Márie Škapuliarskej v Gaboltove. Kniha vďakov a prosieb, Odpustová slávnosť 1973.*

²⁴ AFÚ GA, zv. 1970, *Knihá oznamov 1970 - ? Farské oznamy zo dňa 6. júla 1973.*

²⁵ Na programe púte sa aktívne zúčastnila aj gaboltovská mládež, ktorá pomohla ministrovaním, vítaním pútnikov, spevom na pobožnostiach a sv. omšiach. AFÚ GA, zv. 1974, (nezaradené) *Rím. kat. farský úrad v Gaboltove, Rozvrh služieb - odpust 1974.*

²⁶ AFÚ GA, zv. 1975, (nezaradené) *Rím. kat. farský úrad v Gaboltove. Vec: Rozvrh púte do Gaboltova 1975.* AFÚ GA, zv. 1970, *Knihá oznamov 1970 - ? Farské oznamy zo dňa 13. júla 1975.*

odpustom sa podarilo zrekonštruovať oba mariánske oltáre vo farskom kostole, ktoré už stihli byť nainštalované a pripravené na svojich pôvodných miestach. Počasie bolo slnečné, aké už nebolo viac rokov predtým. Odhadom prišlo okolo 10 000 pútnikov, medzi nimi aj veriaci z Trenčína, Heľpy, Slovenskej Ľupče, ale aj krajanovia z Kanady a USA (isti manželia Mayernikovci a Sivokovci). Drobných predavačov, ako hovorí kniha púti „*zlikvidoval a odviedol ZNB*“.²⁷ Sobotný program púte zahrňoval sv. omšu o 18,30 hod., mariánsku pobožnosť s názvom „Oslavujme svätú Pannu“ o 19,30 hod. a o 21,00 hod. modlitbu sv. ruženca s premietaním diapozitívov a súčasne spovedanie. V nedeľu od 05,00 hod. boli následne slúžené tri sv. omše (o 5,00 hod. v oboch gaboltovských kostoloch), mariánska pobožnosť s bohoslužbou slova s názvom „Teba, Panna, uctieваме“, hodinky k Panne Márii a slávnostná sv. omša o 10,30 hod. s požehnaním a rozlúčkou. Hlavným celebrantom bol vdp. Jozef Mikloš, prodekan z Mokroluhu a kazateľskej služby sa ujal vdp. František Fabián, správca farnosti z Hertníka. Bol dovolený len jeden spovedník – Andrej Murenko, správca farnosti Kobyle.²⁸

Gaboltovský odpust sa v roku 1977 slávil v sobotu a nedeľu 16. a 17. júla. V sobotu začal farskou sv. omšou ráno o 6,00 hod. a pokračoval privítacou pútnickou sv. omšou o 19,00 hod. O 21,00 hod. sa konala modlitba bolestného sv. ruženca spojená s premietaním diapozitívov s lurdskou tematikou. Nedeľný program obsahoval sv. omše o 5,00 a 6,00 hod. slávené pri oltári Škapuliarskej Panny Márie. Sv. omša o 8,00 hod. bola slúžená na balkóne nad sakristiou. O 9,00 hod. nasledovala mariánska pobožnosť a mariánske hodinky, na ktorých sa podieľali tieto gaboltovské deti a mládež: Martin Baňka, Jaroslav Biath, Pavol Hirčák, Marián Kravčík, Jana Sokolová, Magdaléna Kažíková, Mária Renčková a Mária Romaňáková. Slávnostnú sv. omšu o 10,30 celebroidal kanonik Štefan Benkő, bardejovský dekan-farár. Kázeň predniesol vdp. Jozef Pastir, farár z Kurimy.²⁹

Gaboltovská púť v roku 1978 pocítila stúpajúci počet pútnikov. Podľa odhadov sa ho zúčastnilo okolo 11 000 pútnikov z celého Slovenska, napr. aj z Bánoviec nad Bebravou, Bratislavy či Serede. Počasie bolo zamračené, ale bez dažďa. ONV v Bardejove nepovolil obchodné stánky a predavačov. Na púť boli vdp. Jurom pozvaní aj významní farníci pochádzajúci z Gaboltova, ktorí sa k svojmu rodisku hlásili: Ľudovít Gura zo Stropkova, Vincent Gura z Nižného Žipova, Dr. Martin Hažlínsky z Veľkých Kapušian, MUDr. Ján Renčko z Gíraltoviec, MUDr. Jozef Jašš, MUDr. Jozef Javorský, Martin Hažlínsky z Gíraltoviec, JUDr. Andrej Matejček z Bratislavy s ďalší.³⁰

Program púte bol nasledovný: V sobotu o 6,00 hod. farská sv. omša, od 14,00 hod. spovedanie. Povolenie spovedať dostali len traja kňazi, napriek tomu napokon spovedali šiesti kňazi: L. Franc, A. Hirjak, J. Pastir, J. Dugas, J. Naščák a K. Jankech. Večer o 18,30 hod. bola slúžená sv. omša s privítaním pútnikov. Po nej nasledovala mariánska pobožnosť na tému „Mária v našom živote“ s litániami, ktorú s miestnou mládežou nacvičil ich

²⁷ Porov. Farský úrad v Gaboltove. *Pútnická kniha Panny Márie Škapuliarskej v Gaboltove. Kniha vďakov a prosieb*, Odpustová slávnosť 1976.

²⁸ AFÚ GA, zv. 1976, (nezaradené) *Rím. kat. farský úrad v Gaboltove, Program odpustu 1976*.

²⁹ AFÚ GA, zv. 1977, (nezaradené) *Rím. kat. farský úrad v Gaboltove. Vec: Rozvrh púte do Gaboltova 1977*. AFÚ GA, zv. 1970, *Kniha oznamov 1970 - ? Farské oznamy zo dňa 11. júla 1977*.

³⁰ AFÚ GA, zv. 1978, (nezaradené) *Rím. kat. farský úrad v Gaboltove, Pozvaní hostia - odpust 1978*.

duchovný otec Andrej Jura.³¹ Privítanie pútnikov bolo dojemné, vítali ich gaboltovské deti s úvodným slovom žiačky Ľuboslavy Biathovej: „Na tomto uctievanom mieste, pri obraze Matky Škapuliarskej, na svätovojtešskej ceste – vítajte. Tu žili predkovia naši, tu prišli rytieri Svätej zeme; na tejto apoštolskej ceste aj Váš pozdravujeme. Sme však len deti slabé a svet nečuje hlasy naše, vy s nami súčiť majte, ducha nám dajte.“⁶² Vdp. Jura takto privítal pútnikov: „Gaboltov neleží blízko, ale na severe Šariša, kde končia cesty pri hranici. Človek je toľko hoden, koľko dokáže znieť. Zoberte si napríklad heslo vojakov: Viac potu na cvičišti – menej krvi na bojišti. Túto noc nabradíme, sily obnovíme, aj jedenie doplníme, ale najmä ducha posilníme. Kto sa bojí námahy a počasia, ten zostal doma. Vítam Váš na duchovnom stretnutí, cítte sa tu ako doma. Panna Mária Škapuliarska nech Váš naplní plným kresťanským povedomím.“⁶³ V nedeľu pokračovala púť s týmto programom: sv. omše o 05,00 a 06,30 hod. pri milostivom obraze Škapuliarskej Panny Márie, o 07,30 hod. bola slávená farská omša na „balkóne“ nad sakristiou, o 09,30 hod. liturgická pobožnosť s názvom „Oslavujme svätú Panu“⁶⁴, o 10,00 hod. spievané hodinky. O 11,00 hod. nasledovala slávnostná sv. omša, ktorú celebroid vdp. Jozef Mikloš, prodekan dekanátu Bardejov, kazateľom bol Jozef Šechný, správca farnosti v Hažlíne, ktorý svoju homíliu zameral na

³¹ Program mariánskej pobožnosti:

1. Pieseň: Panna, Teba uctieваме
2. Litánie loretánske
3. Pieseň: naplň ma milosťou nekonečnou
4. Modlitba za živých členov škapuliara
5. Pieseň: Pod tvoj plášť sa utiekame
6. Modlitba za mŕtvych členov škapuliara
7. Pieseň: Ó Mária, ctáňa ľalia
8. Báseň
9. Modlitba Anjel Pána so zvonením
10. Antifóna a modlitba
11. Požehnanie
12. Pieseň: neopúšťaj nás.

AFÚ GA, zv. 1978, (nezaradené) *Rím. kat. farský úrad v Gaboltove. Vec: Program mariánskej pobožnosti 1978.*

³² AFÚ GA, zv. 1978, (nezaradené) *Rím. kat. farský úrad v Gaboltove. Vec: Program mariánskej pobožnosti 1978.*

³³ AFÚ GA, zv. 1978, (nezaradené) *Rím. kat. farský úrad v Gaboltove. Vec: Pozvánka na púť do Gaboltova zo dňa 1. júla 1978.*

³⁴ Program nedeľnej liturgickej pobožnosti:

1. Hudobný úvod
2. Privítanie
3. Pieseň: vďaka za toto krásne ráno (v prípade zlého počasia: Keď prídem pred tvoj oltár)
4. Pásmo zamyslení s názvom Mária v našom živote
5. Pieseň: Anjelským pozdravením
6. Dobrá zvest'
7. Pieseň: Celá krásna
8. Mladosť v Nazarete – duchovná úvaha
9. Pieseň: Prijmi matka v náruč dievky
10. Príprava na manželstvo
11. Pieseň: K Márii voláme
12. Neboj sa Mária!
13. Pieseň: Mária ochrana
14. Pán s tebou
15. Pieseň: Matka presvätá
16. Mária – matka
17. Pieseň: Matka milá
18. Modlitba: pod tvoju ochranu
19. Antifóna, modlitba, požehnanie
20. Pieseň: Pod tvoj plášť.

AFÚ GA, zv. 1978, (nezaradené) *Rím. kat. farský úrad v Gaboltove. Vec: Program liturgickej pobožnosti 1978.*

poslanie Panny Márie ako pomocnice mladých, dospelých i starších ľudí. Sv. omša bola ukončená rozlúčkou a poďakovaním.³⁵ V rozlúčkovej reči miestny duchovný otec Andrej Jura pripomenul: „*Kiežby od zajtra bolo vidieť nás lepší a milší život. Kiežby všetci chlapi u nás zajtra nenadávali, nebrešili, ale doniesli veselého ducha na pracovisko. Kiežby všetky ženy boli milšími matkami. Kiežby chlapi a dievčatá od zajtra najkrajšie hovorili a odniesli si najkrajšie spomienky z Gaboltova a prázdnin.(...) Kresťan nech je najlepší priateľ, pracovník, spoločník, na ktorého sa možno spoľahnúť. Panna Mária nech Vás sprevádza na cestách, nech vám vyprosí dobré zdravie, ochranu a pomoc v každej chvíli.*“³⁶ Dobrý priebeh odpustovej slávnosti zabezpečila aj gaboltovská mládež, ktorá sa podieľala pri miništrovaní, nosení milostivého obrazu Škapuliarskej Panny Márie, kríža, zástav alebo pri bozkaní kríža.³⁷

Rekonštrukcia farského kostola sv. Vojtecha

Už v roku 1970 sa začali plánovacie práce spojené s rekonštrukciou farského kostola sv. Vojtecha. V roku 1971 bolo naplánované vypracovanie umelecko-historického a historicko-architektonického výskumu kostola. Pôvodný plán rekonštrukcie počítal s tým, že strecha by mala byť zrekonštruovaná v roku 1971 a kazetový strop v roku 1972.

Oprava farského kostola sa teda zdala byť nevyhnutná. Podľa mienky vdp. Andreja Juru „*Tunajší pútnický chrám Panny Márie Škapuliarskej je už vo veľmi zlom stave. A súrne vyžaduje opravu. Keďže jeho stavba, oltáre renesančno-barokové, svätyňa gotická, strop kazetový ako i celé vnútorné zariadenie je veľkej umeleckej hodnoty, chceme tieto vzácne historické klenoty obnoviť v pôvodnej kráse. Po bardejovskom chráme náš je vyhodnotený ako najvzácnejšia pamiatka v severnom Šariši. Nemienime preto budovať nový chrám, ani robiť prístavbu, lebo pôvodný štýl kostola by sme tým len znehodnotili. Ani to potreba nevyžaduje, lebo veriaci do kostola i vo svatky sa pomestia...*“³⁸ Miestny farár vdp. Andrej Jura začal vykonávať všetky potrebné prípravy k rekonštrukčným prácam. Podľa prísľubu Pamiatkového úradu v Bardejove sa mali v tomto roku začať reštauračné práce na farskom kostole. Bolo nevyhnutné vykonať tieto sanačné práce:

- nový krov – rozpočet spolu s novou strechou v sume činil 400 000 Kčs,
- nová strešná krytina,
- nová dlažba,

³⁵ AFÚ GA, zv. 1978, (nezaradené) *Rím. kat. farský úrad v Gaboltove. Vec: Pozvánka na púť do Gaboltova zo dňa 1. júla 1978. Porov. Farský úrad v Gaboltove. Pútnická kniha Panny Márie Škapuliarskej v Gaboltove. Kniha vďakov a prosieb, Odpustová slávnosť 1978.*

³⁶ AFÚ GA, zv. 1978, (nezaradené) *Rím. kat. farský úrad v Gaboltove. Vec: Rozlúčka v pútníkmi. Rok 1978.*

³⁷ Obraz Škapuliarskej Panny Márie nosili Anna Matejovaičová, Mária Kravčíková, Magdaléna Potanovičová, Pavlína Bibková, Margita Kažíková, Margita Baňková, Mária Sisáková st., Mária Javorská st., Margita Sýkorová, Margita Ščešňáková, Jozefa Sokolová, Magdaléna Hiščárová, Mária Sokolová, Alžbeta Chovancová, Margita Romaňáková, Eva Petrušková, Magdaléna Smoleňová, Mária Gajdošová a Eva Gurová. Kríž a zástavy niesli: Jozef Bilyý, Marián Rimarčík, Pavol Zoľák, Marián Krišš, Ján Chovanec, Andrej Kažík, Martin Čeluch, František Renčko, Ondrej Krišš, Ján Bibko, J. Hiščár. Bozkávanie kríža a škapuliara zabezpečili: Ján Hiščár, Ľubo Krišš, Marián Rimarčík, Ján Matejovič, Martin Baňka, Jaroslav Biath, Marián Krišš, Ján Romaňák, Stanislav Juročko, Ján Sisák, Ján Chovanec, Cyprián Gura a Andrej Kažík. Spevy žalmov zabezpečovali: Mária Gajdošová a Monika Kašperová. Miništrovali: Martin Baňka, Jaroslav Biath, Martin Petrovič, Jozef Nagrant, Tibor Petruška, Jozef Romaňák, Marián Hiščár, Pavol Hirčák, Ján Chovanec, Andrej Kažík, Marián Fornadeľ, Miroslav Fornadeľ, Ján Kažík, Cyril Gajdoš, Marián Kravčík a Marián Sokol. O zbieranie darov (zvonček) sa starali: Matejovič, Bilský a Fornadeľ, v Pokojovej kaplnke Martin Čeluch st. o osvetlenie sa staral J. Petrovič a ozvučenie mal na starosti J. Chyra. AFÚ GA, zv. 1978, (nezaradené) *Rím. kat. farský úrad v Gaboltove. Vec: Rozvrh púte do Gaboltova 1978.*

³⁸ AFÚ GA, zv. 1970, (nezaradené) *Rímskokatolícky farský úrad v Gaboltove, okres Bardejov, Slovensko. Oprava farského kostola v Gaboltove. List vdp. Andreja Juru Johnovi Smolenovi zo dňa 24. mája 1970.*

- oprava lavice – pôvodné sa pri presúvaní rozpadli, z toho dôvodu bola ich naplánovaná rekonštrukcia nevyhnutná,
- chór,
- vonkajšie a vnútorné omietky,
- jednofarebná výmalba,
- predsieň (babinec) s dvomi dverami so starým kovaním,
- železné nosnice stropu,
- rekonštrukcia stropu kostola,
- generálna oprava organa,
- osvetlenie terénu,
- obnova ohradného múru,
- nová elektrifikácia.

Rozpočet na prevedenie rekonštrukcie kostola sv. Vojtecha bol stanovený na 600 000 Kčs. Len samotná oprava krovu a kazetového stropu bola rozpočtovaná na 414 000 Kčs. Náklady na rekonštrukciu kostola vyplývajúce z celkového rozpočtu znížili svojpomocné práce veriacich, ako aj spolupráca s Jednotným roľníckym družstvom v Gaboltove.

Finančná podpora ONV v Bardejove z pamiatkových fondov štátu na rekonštrukciu kazetového stropu vo výške 199 777 Kčs však nebola dostačujúca. Tak zásadná rekonštrukcia chrámu – najrozsiahlejšia v 19. a 20. storočí – si vyžadovala ďalšie prostriedky, ktoré štát nemohol a ani zrejme nechcel pokryť. Ďalšie náklady ostali na pleciach veriacich Gaboltova. Otec Andrej Jura ich povzbudzoval k štedrosti a veľmi citlivým a ľudským spôsobom prosil o milodary na opravu kostola: „*Doterajší nedeľný zvonček sa pohyboval okolo 200 Kčs, minulú nedeľu stúpol vyše 500 Kčs (...). Pán Bob zaplat' a vynahrad' pri zdraví a Božom požehnaní. I to je správne uváženie, že výdavky si treba rozdeliť, naraž by ste v rodinách viac cítili.*“³⁹ Časť chýbajúcich financií sa vyzbierali vo farských zbierkach, niečím prispeli aj pútnici počas gaboltovskej púte. Prispeli aj americkí rodáci, ktorí boli oslovení vdp. Andrejom Jurom o podporu formou verejných zbierok: „*Budeme veľmi povďační našim americkým Slovákom-krajanom, ak by prispeli milodarmi na záchranu nášho kostola a tak mali účasť na úprave dôstojného príbytku našej Matky Škapuliarskej.*“⁴⁰ Georgeovi Fornadelovi napísal vdp. Jura tieto slová: „*Chceme obnoviť jeho starú krásu, ktorú práve dnes obdivujeme a práve preto to bude dlhšia i drahá robota.*“⁴¹ Inému rodákovi, Johnovi Smolenovi, napísal: „*Počuli sme od Vašich príbuzných v našej farnosti, že by ste mali dobrý úmysel urobiť zbierku na opravu nášho kostola medzi našimi krajanmi v Amerike. Už za ochotu sme Vám veľmi povďační.*“⁴² Andrew Chovanec z Windsoru prijal od miestneho farára takúto správu: „*Všetkých Vás z úprimného srdca pozdravujeme z rodnej vlasti, vyprosujeme Vám božné Božie požehnanie a dobré zdravie pri našom milostivom pútnickom škapuliarskom oltári. S dôverou sa obraciame na Vás, milí rodáci a krajanovia Slováci, ak by ste aj Vy*

³⁹ AFÚ GA, zv. 1970, *Kníha oznamov 1970 - ?*. Farské oznamy zo dňa 14. novembra 1971.

⁴⁰ AFÚ GA, zv. 1970, (nezaradené) *Rímskokatolícky farský úrad v Gaboltove, okres Bardejov, Slovensko. Potvrdenie vdp. Andreja Juru o zlom stave pútnického kostola. List vdp. Andreja Juru Jánovi Gurovi z Elizabeth, NJ, USA zo dňa 23. júla 1970.*

⁴¹ AFÚ GA, zv. 1971, (nezaradené) *Rímskokatolícky farský úrad v Gaboltove, okres Bardejov, Slovensko. Oprava farského kostola v Gaboltove. List vdp. Andreja Juru Georgeovi Fornadelovi z Elizabeth, NJ, USA zo dňa 3. mája 1971.*

⁴² AFÚ GA, zv. 1970, (nezaradené) *Rímskokatolícky farský úrad v Gaboltove, okres Bardejov, Slovensko. List vdp. Andreja Juru Johnovi Smolenovi dňa 24. júla 1970.*

*mohli prispieť a mať účasť na záchrane nášho kostola, ktorý je Vám známy z Vašej mladosti. Naša Matka Škapuliarska gaboltovská nech poteší a odmení všetkých svojich dobrodincov.*⁴³ Je evidentné, že sa počítalo so zásadnou pomocou krajanov za „veľkou mláku“, ktorých zbierky mohli pomôcť najväčšej generálnej rekonštrukcii gaboltovského farského v moderných dejinách.

Vdp. Jura predovšetkým dúfal v pomoc tej, vďaka ktorej sa konali starobylé púte do Gaboltova: „*Toto sú teda naše starosti s rôznymi prekážkami, ale i radosť, že je to na chválu Božiu a česť našej Matky Škapuliarskej.*“⁴⁴ Brigády boli vyhlasované a organizované postupne podľa čísel domov. Ak niekto nemohol prísť na brigádu, mohol sa s niekým vymeniť. Dňa 3. decembra mohol vdp. Jura konštatovať, že stropné kazety a kostolné lavice boli zrekonštruované, začali sa robiť omietky. Zároveň sa začali výkopové terénne práce na osvetlenie kostola, a to zo zbierok ružencového bratstva v Gaboltove.⁴⁵

Zbierky medzi rodákmi organizovali títo gaboltovčania žijúci v USA a Kanade: Andrew Chovanec z Windsoru, Ontario (Kanada), John Smolen z Elizabeth, New Jersey (USA), John Gura z Roselle, New Jersey (USA),⁴⁶ George Fornadel z Elizabeth, New Jersey (USA),⁴⁷ Mary Popjak, rod. Didajová z Lakewoodu, Ohio (USA) a Mária Reistetter z Catherines, Ontario (Kanada).⁴⁸ John Gura sa pritom prejavil ako mimoriadne veľký lokálpatriot. V miestnych novinách uverejnil inzerát s možnosťou prispieť na gaboltovský

⁴³ AFÚ GA, zv. 1970, (nezaradené) *Rímskokatolícky farský úrad v Gaboltove, okres Bardejov, Slovensko. List vdp. Andreja Juru Andrewovi Chovancovi zo dňa 20. júna 1970.*

⁴⁴ AFÚ GA, 1972, (nezaradené) *List vdp. Andreja Juru sr. Blažejí Lukáčovej, predstavenej rehoľného domu Kongregácie vykúpiťeliek v Spišskom Štvrtku zo dňa 7. júna 1972.*

⁴⁵ AFÚ GA, zv. 1970, *Kníha oznamov 1970 - ? Farské oznamy zo dňa 3. decembra 1972.*

⁴⁶ Ján (John) Gura (18. 7. 1920 Gaboltov – 3. 4. 2018 Holiday City, Berkeley) odišiel do USA v roku 1937, keď mal 17 rokov. Najprv žil v meste Elizabeth, kde sa zoznámil s gaboltovskými rodákmi, ktorí tam žili. Počas 2. svetovej vojny slúžil v armáde USA a vyslúžil si vysoké vojenské vyznamenania. Po vojne žil v Roselle Park a v roku 1984 sa presťahoval do Holiday City. Pracoval ako kováč a konštruktér mostov. Bol farníkom kostola sv. Maximiliána Kolbeho. Spolu s manželskou Sophiou rod. Lakatovou mali syna Johna a dcéru Mary Ann Oleyar.

⁴⁷ Juraj (George) Fornadel (1885 Gaboltov – 1971 Elizabeth) pochádzal z chudobných pomerov z rodiny kedysi nazývanej Didaj Fornadel. Keď mal 5 rokov, jeho matka ovdovela a vydala sa za Jána Hažlinského Javorského, vdovca s piatimi deťmi. George mal jedného vlastného brata Jána (1880 – 1971), ktorý emigroval do USA v roku 1898. George odišiel do USA v roku 1900, keď mal 15 rokov. Peniaze na plavbu loďou mu zaslal jeho brat Ján. V meste Elizabeth, kde žila pomerne veľká komunita gaboltovských rodákov a kde spoznal aj Annu Rattí, dobrodinku gaboltovskej Pokojovej kaplnky, žil spolu so svojou ženou Annou (1891 Tarkovice, okr. Humenné – 1986 Elizabeth) a mali spolu 10 detí, piatich chlapcov a päť dievčat. V meste Elizabeth sa až do svojej staroby stretával vo farskom spoločenstve kostola sv. Jozefa spolu s George Bilavským, Annou Medoňovou a Johnom Gurom (George Bilavsky odporučil Anne Rattiovej, aby postavila Pokojovú kaplnku práve v Gaboltove, kde by uložila nájdené obrazy. Podľa svedectva George Fornadela sa George Bilavsky nedožil staroby). Je zaujímavé, že v roku 1971, kedy zomrel, napísal ešte tri listy vdp. Jurovi, posledný 12. augusta.

⁴⁸ AFÚ GA, zv. 1971, (nezaradené) fond: *Korešpondencia vdp. Andreja Juru s gaboltovskými rodákmi z Kanady a USA.* Na opravu prispeli títo Gaboltovčania: Andrew Chovanec, John Smolen, John Gura, George Haytar rod. Hančovská, Mary Kukol rod. Hažlinská, George Fornadel, Joseph Fornadel, John Gura, Mary Popjak rod. Didajová, Joseph Fornadel a ďalší americkí a kanadskí Slováci z Bardejova (Vardzel, Gibel, Hudák), Lukova (Juhas), Hrabského (Ševčík), Osikova (Kuchta, Vardzel), Sveržova (Knapp), Rokytova (Uličný), Bardejovskej Novej Vsi (Breza, Hudáková), Krivého (Kostolník), Dubinného (Sabol), Kobýľ (Štalmach), Kurova (Molčan), Rokytova, Bardejovskej Novej Vsi, Hertníka (Harčarufka, Jashovci, Kozáček), Nižného Slavkova (Anton), pán Slavkovský z Clevelandu a ďalší slovenskí rodáci (Kilian, Kohan, Seman, Valach, Martin, Janega, Šmilňáková, Goch, Kováč, Oráč, Ginovský, Burnovský, Cambala, Novosad, Hosták, Pulík, Mesaroš, Horváth, Petro, Solcz, Kubáni, Dzurjo, Boldižár, Harčar, Hajník, Monak, Šverha, Dzunko, Zimný, Lozinský, Doktorčík, Pajdovský, Pekár, Cigan, Jacko, Očkaj, Reistetter, Valent, Vojtek, Tomášik, Kvetko, Pavlo, Truchan, Sincák, Dubnička, Kvočák, Hladová, Biloveský, Mondok, Kidora, Zajaček, Sedlák, Vinca, Bílý, Pavlík, Bobovčák, Petrušín, Mišenčík, Tarnovský, Maridat, Francesangeli, Beňo, Dupaj, Havran, Sabol, Kosko, Marzik, Jandačka, Brozina, Berešík, Mederčík, Širanec, Hubal a iní bohuznámi darcovia).

chrám. Ním vyzbierané milodary osobne doručila do Gaboltova počas návštevy svojej dcéry na Slovensku istá pani Sabolová žijúca v USA pochádzajúca z Hertníka. Ako malý prejav vďaky poslal vdp. Jura Johnovi Gurovi pozdrav, kalendár a fotografie kostola, ktoré následne pán Gura rozoslal viacerým dobrodincom. Zbierku Andrewa Chovanca do Gaboltova doručil istý Jozef Hosták z Windsoru, ktorý v tom čase tiež navštívil svoju rodnú zem. Po svojom príchode do Kanady priniesol potvrdenie a fotografie kostola od vdp. Jury o prevzatí peňažnej zbierky.⁴⁹

Zbierky vykonali aj na Velehrade a v Spišskom Štvrtku rehoľné sestry z Kongregácie Najsvätejšieho Vykupiteľa pochádzajúce z Gaboltova.⁵⁰ Sestričky v týchto komunitách prispeli sumou 5 000 Kčs, čo bola na ich možnosti a vtedajšiu ekonomickú silu koruny pomerne značná suma. Vdp. Jura nešetril slovami vďaky na adresu najmä rehoľných sestier – rodáčok z Gaboltova: „*Pozdravujte naše sestričky, že im vyslovujeme vďaky i Pán Bob zaplat' za iniciatívu na doplnenie nášho fondu na opravu (...). Keď som prv povedal kurátorom, tak oni, že z čoho tie chudiatka môžu. Nuž a preto je to vzácnějšíe i povzbudivejšíe pre našich veriacich, lebo Vám ďakujeme i v kostole.*“⁶¹ Sestry poslali tiež nové miništrantské oblečenie pre farský kostol – sukne, rochetky a pelerínky všetkých liturgických farieb. Podľa svedectva vdp. Andreja Juru „*miništranti sa len predbiehajú, ktorý prv sa oblečie len do rochetiek od vás.*“⁶²

Prispeli aj veriaci z Humenného, predovšetkým vďaka finančným darom rehoľných sestričiek, pracovníkov v zdravotníctve a členiek Bratstva sv. ruženca. Andrej Jura bol za to veľmi vďačný: „*Naša Matka Škapuliarska nech vám vyprosí dobré zdravie a Božie požehnanie, aby váš milodar sa vám čoskoro mnohonásobne vrátil pri dobrom zdraví a pokoji.*“⁶³

Práce na opravách previedol Okresný stavebný podnik v Bardejove. Odborným garantom bol Pamiatkový úrad Prešov, pobočka Bardejov. Reštaurovanie oltárov, odvodnenie a úprava starej kamennej cesty od fary ku kostolu sa neuskutočnili (predpokladaný termín bol 1. polrok 1974). Práce sa mali rozbehnúť aj na stavbe Domu smútku po schválení stavebného projektu.⁵⁴

⁴⁹ AFÚ GA, zv. 1972, (nezaradené) *List Andrewa Chovanca gaboltovskému správcovi farnosti vdp. Andrejovi Jurovi zo dňa 23. júna 1972.*

⁵⁰ Boli to rehoľné sestry z Kongregácie sestier Božského Vykupiteľa: sr. Siena Javorská, sr. Kolumbiera Fornadeľová, sr. Felicitas Majcherová, sr. Arnolda Kriššová, sr. Klementína Petrovičová a sr. Fidelis Javorská. Porov. HUĎA, Tomáš. *Dejiny pútnického Gaboltova. I. časť. Od najstarších dejín so zameraním na prvú polovicu 20. storočia.* Turany: P+M, 2022, s. 87 – 91.

⁵¹ AFÚ GA, zv. 1972, (nezaradené) *List vdp. Andreja Juru sr. Bonifácii zo 7. júna 1971.* AFÚ GA, zv. 1971, *List vdp. Andreja Juru sr. Bonifácii z 11. apríla 1972.*

⁵² AFÚ GA, zv. 1972, (nezaradené) *List vdp. Andreja Juru sr. Bonifácii zo 7. júna 1971.* AFÚ GA, zv. 1971, *List vdp. Andreja Juru sr. Bonifácii z 11. apríla 1972.*

⁵³ AFÚ GA, zv. 1973, (nezaradené) *List vdp. Andreja Juru humenským mariánskym čiteľom z mája 1973.*

⁵⁴ AFÚ GA, zv. 1974, (nezaradené) *Rím. kat. farský úrad v Gaboltove. Súpis archíválií. Súpis podľa pokynov a bodov Ministerstva kultúry SSR zo dňa 26. júna 1974, s. 7 – 8.*

Priebeh rekonštrukcie farského kostola

Podľa svedectva vdp. Juru bol rok 1972 „*rokom odriekania a úspor*.“⁵⁵ Omše boli slávené v Pokojovej kaplnke – v dolnom kostole. V apríli toho roku sa začala oprava organa a rozšírenie chóru. Drevo určené na nový krov a škridľa (tzv. drážkovaná bobrovka) boli pripravené na kostolnom priestranstve.⁵⁶

Na odpust v roku 1972 bola plánovaná nová strecha na kostole. Kostol sa však nepodarilo zakryť. Len demontáž starej plechovej strechy činila 30 000 Kčs. Strecha bola len olatovaná a pútnici mali prístup k oltáru Škapuliarskej Panny Márie len pomedzi lešenie. Hlavná sv. omša bola v pútnickom areáli, nedeľná sv. omša o 5,00 hod. bola v Pokojovej kaplnke. Ďalším problémom boli kostolné lavice. Pôvodné sa pri presúvaní rozpadli, z toho dôvodu bola ich naplánovaná rekonštrukcia nevyhnutná.⁵⁷ Niekoľko dní po púti pokračovali práce v presbytériu. V ďalšom období sa vykonali nové omietky, nová elektrifikácia kostola, výmalba kostola a oprava lavíc. Stropné kazetové obrazy zrekonštruovali odborníci z Pamiatkového úradu z Bardejova. Ostatné činnosti vykonali podľa ich inštrukcií veriaci obce.⁵⁸

Nová tehlová nadmurovka so železobetónovým vencom upevnila krov kostola. Omietka bola nanášaná v dvoch vrstvách. Počas rekonštrukcií bola odstránená južná predsieň (babinec) so širokou sedlovou strechou a nahradená architektonicky vhodnejšou sedlovou predsieňou s päťuholníkovým portálovým výklenkom, v ktorej mali byť pôvodne sochy kríža s Kristom, Panny Márie a sv. Jána, ktoré sa dnes nachádzajú na hornom portáli presbytéria. Bola odstránená malá vežička nad presbytériom (tzv. sanktusník) aj so zvonom, po jeho lane ostal dodnes viditeľný otvor v kazetovom strope. Zároveň bola vyhotovená nová medená vežička nad presbytériom. Nad sakristiou bola vyhotovená mobilná nadvihovacia strecha, ktorá sa otvárala pri príležitosti miestnych pútí. Tento priestor nad sakristiou slúžil ako exteriérový liturgický priestor a používal sa do roku 1990, kedy bola na tento účel postavená tribúna pokrytá plastovým lexanom.

Práce na obnovení farského kostola sa blížili ku koncu. Dozor nad stavebnými úpravami mal Pamiatkový úrad v Bardejove, ktorý si prizval na pomoc poradcu Jozefa Vojtasa, kanonika a správcu farnosti v Spišskej Belej. Ten si prezrel postup generálnych opráv stavby a jeho interiéru. Posviacka zrekonštruovaného kostola bola vykonaná počas púte ku Škapuliarskej Panne Márii dňa 22. júla 1973.

Ďalšie roky jeho pôsobenia v Gaboltove

Roky 1972 – 1974

V roku 1972 si Gaboltov spomínal 725. výročie prvej písomnej zmienky o obci. Išlo o listinu uhorského kráľa Bela IV., ktorý pri vymedzovaní územia Makovického panstva určil hranice medzi gaboltovskými križovníkmi – Strážcami Božieho hrobu jeruzalemského,

⁵⁵ AFÚ GA, zv. 1971, (nezaradené) *List vdp. Andreja Juru provinciálnej predstavenej Kongregácie sestier Božského vykupiteľa* z 11. apríla 1972.

⁵⁶ AFÚ GA, zv. 1971, (nezaradené) *List vdp. Andreja Juru provinciálnej predstavenej Kongregácie sestier Božského vykupiteľa* z 11. apríla 1972.

⁵⁷ Pri organizovaní púte bola veľkou pomocou prítomnosť sr. Sieny Javorskej, ktorá organizačne pripravoval odpustový program a organizovala aj miestne dievčatá. AFÚ GA, zv. 1971, (nezaradené) *List vdp. Andreja Juru sr. Blažej Lukáčovej* z 21. júla 1972.

⁵⁸ AFÚ GA, zv. 1971, (nezaradené) *List vdp. Andreja Juru sr. Blažej Lukáčovej* z 21. júla 1972.

sídliačimi na Busove – a bardejovskými cisterciátmi. Obec si tiež pripomínala 975. výročie prechodu sv. Vojtecha cez obec Gaboltov, keď prechádzal z Uhorska do poľského mesta Gniezdna. Z uvedeného dôvodu chcel Andrej Jura zintenzívniť duchovný život v Gaboltove. V roku 1972 zaviedol liturgické poklony počas fašiangových dní (v nedeľu až utorok pred Popolcovou stredou), pri Božom hrobe a na konci roka (silvestrovská poklona). Boli v nich zaangažovaní miništranti, dievčatá, matky s deťmi v škôlke, ružencoví horlitolia, ako aj pracujúci veriaci.⁵⁹ Novinkou bola aj novéna pred sviatkom sv. Vojtecha, ktorú sa modlievali striedavo chlapci a dievčatá. Vdp. Andrej Jura si rýchlo získal srdcia najmä detí, ktorí sa s veľkou radosťou angažovali v liturgických a chrámových aktivitách. Andrej Jura dal v tom istom roku obnoviť obraz sv. Vojtecha v kaplnke sv. Vojtecha, a taktiež obraz Poslednej večere v bývalej kaplnke Pánovej večere.

Raz mesačne v pondelky sa slávila sv. omša v latinskom jazyku.⁶⁰ Bolo zaujímavé, že počas nedeľ v septembri, októbri, novembri a decembri boli slávené dve nedeľné sv. omše o 8,00 a 10,30 hod. v Pokojovej kaplnke. Bolo to z dôvodu stavebných prác a opráv na farskom kostole. Keď ešte bolo vhodné počasie, niektoré nedeľné sv. omše sa slávili na priestranstve za kostolom: „*Boboslužby síce máme vonku a máme väčšiu kaplnku, kde teraz máme boboslužby.*“⁶¹ Sprievod na prikázaný sviatok Božieho Tela (oltáriky) sa konal v nedeľu 4. júna na farskom dvore a okolo Pokojovej kaplnky, tiež z dôvodu prác pri farskom kostole. Definitívne boli zrušené zádušné „odpytovačky“ pri pohrebných obradoch. Biskupský úrad v Košiciach zároveň povolil duchovné služby pravoslávny, ak prejavia záujem. Išlo najmä o zaopatrenie, spoveď a sv. prijímanie. Tiež bolo dovolené sväté prijímanie katolíkov na pravoslávnych bohoslužbách v krajoch, kde nebolo katolíckeho kňaza.⁶²

Zdravotný stav vdp. Andreja Juru sa začiatkom roku 1973 nečakane zhoršil. Jeho zdravotné problémy respiračného charakteru spôsobené vybavovaním potrebnej agendy súvisiacej s rekonštrukciou farského kostola ho prinútili nastúpiť na kúpeľnú liečbu v Tatrách. Počas jeho neprítomnosti ho v dňoch od 11. marca do 5. apríla 1973 zastupoval vdp. Mikloš z Mokroluhu a bardejovský kaplán.⁶³

Duchovný a náboženský život v obci napriek nepriazni režimu prekvital. Sv. omše boli hojne navštevované nielen v nedeľu a na sviatky, ale aj v pracovných dňoch. U chlapcov a mladíkov vo farnosti nebola núdza o miništrovanie. Dievčatá sa taktiež v hojnom počte zapájali do pobožností, poklôn, pri organizovaní pútí a vítaní pútnikov.

V Gaboltove sa veľkej priazni tešila modlitba sv. Ruženca. Táto modlitba sprevádzala takmer všetky rodiny, ktoré sa akýmkoľvek spôsobom do nej zapájali, či už v kostole alebo spoločne v jednotlivých rodinách. Veľkú zásluhu mali pri organizácii fašiangových poklôn, pri strážení Božieho hrobu počas Bielej soboty, počas májových pobožností a dušičkovej pobožnosti 2. novembra. V obci sa sformovalo neuveriteľných 17 ružencových ruží, najviac v novodobých dejinách Gaboltova. Ružencovými horliteľmi jednotlivých

⁵⁹ AFÚ GA, (nezaradené) zv. Poklony a pobožnosti z rokov 1972 – 1975. *Program poklôn: fašiangová, Boží hrob, na sv. Vojtecha, silvestrovská – roku 1972 – 1974.*

⁶⁰ AFÚ GA, zv. 1970, *Knihá oznamov 1970 - ?. Farské oznamy zo dňa 30. júla 1972.*

⁶¹ AFÚ GA, 1972, (nezaradené) *Líst vdp. Andreja Juru sr. Blažejí Lukáčovej, predstavenej reboľného domu Kongregácie vykúpi-teliek v Spišskom Štvrtku zo dňa 7. júna 1972.*

⁶² AFÚ GA, zv. 1970, *Knihá oznamov 1970 - ?. Farské oznamy zo dňa 5. marca 1972.*

⁶³ AFÚ GA, zv. 1970, *Knihá oznamov 1970 - ?. Farské oznamy zo dňa 11. marca 1973.*

ruží boli títo veriaci: Ján Matejovič, Ján Petrovič, Anna Kriššová, Ján Gura, Martin Ceľuch, Katarína Steranková, Zuzana Javorská, Ján Baňka, Anna Sisáková, Andrej Krišš, Anna Halkociová, Adam Chovanec, Mária Kravčíková, Mária Smoleňová, Juraj Renčko, Martin Fornadeľ a Katarína Knapová.⁶⁴ Samotný program počas fašiangovej poklony pred Najsvätejšou Sviatosťou Oltárnou bol mimoriadne bohatý a pozostával z piesní z Jednotného katolíckeho spevníka, modlitieb z Nábožných výlevov, biblických čítaní opisujúcich ustanovenie Eucharistie pri poslednej večere, básní a litánií.⁶⁵

Vo farskom kostole sv. Vojtecha boli dokončené posledné stavebné úpravy. Zároveň z finančných zbierok veriacich Gaboltova zakúpil vdp. Jura podložky na sedenie do lavíc.⁶⁶

Zvláštnosťou tohto roka bolo, že púť do Mariánskeho potoku-Driščovca na sviatok Narodenia Panny Márie sa nekonala z dôvodu oneskorenej žatvy.⁶⁷ V nedeľu 22. decembra z dôvodu pracovnej nedele boli sv. omše v Gaboltove slúžené ráno o 6,00 a večer o 18,15 hod.

Roky 1975 – 1978

Fašiangová poklona vo februári tohto roka bola z dôvodu chrípkovej epidémie v Gaboltove v obmedzenom režime. Z toho dôvodu vdp. Jura nechodil do filiálnych obcí Sveržova, Kurova a Zlatého a neslúžil omše ani neorganizoval fašiangové poklony.⁶⁸ Veľkou pomocou však bol kaplán Jozef Buranovský, ktorý, pokiaľ bol zdravý, pastoračne vypo-máhal vo svojom rodisku – Sveržove.

Na sviatok patrocínia sv. Vojtecha slúžil slávnostnú sv. omšu vdp. Jozef Mikloš z Mokroluhu. Koncelebrovali vdp. Jura a kaplán Buranovský. Istou zaujímavosťou boli júlové a augustové sv. omše v lete slávené ráno o 6,00 hod. z dôvodu žatvy.⁶⁹ Posunutie času na ranné hodiny vykonal vdp. Andrej Jura na žiadosť miestneho JRD. Z dôvodu zberu zemiakov bola aj nedeľná sv. omša 7. septembra slúžená skoro ráno o 6,00 hod. Odpustová sv. omša v Mariánskom potoku-Driščovci bola slúžená ten istý deň večer netradične o 17,00 hod.⁷⁰

Dňa 10. júla 1976 Gaboltov navštívil doc. Vojtech Mikulka, špirituál a docent kňazského seminára v Bratislave a veľký priateľ Andreja Juru. Navštívil kostol a kaplnku sv. Vojtecha v rámci púte „po stopách svojho patróna.“ Gaboltovský chrám navštívili mnohí ďalší kňazi z celého Slovenska, ktorí boli na liečení v Bardejovských kúpeľoch. Niekoľko dní na to zavítal do našej farnosti ďalší významný pútnik. Bol ním prof. Anton Bagin,

⁶⁴ AFÚ GA, zv. 1974, (nezaradené) *Rím. kat. farský úrad v Gaboltove, Poklona pred najsv. Oltárnou – fašiangy 1974.*

⁶⁵ AFÚ GA, zv. 1974, (nezaradené) *Rím. kat. farský úrad v Gaboltove, Poklona pred Najsv. Sviatosťou 1974.*

⁶⁶ AFÚ GA, zv. 1970, *Knihá oznamov 1970 - ?. Farské oznamy zo dňa 17. februára 1974.*

⁶⁷ AFÚ GA, zv. 1970, *Knihá oznamov 1970 - ?. Farské oznamy zo dňa 14. júla 1974.* AFÚ GA, zv. 1970, *Knihá oznamov 1970 - ?. Farské oznamy zo dňa 6. septembra 1974.*

⁶⁸ AFÚ GA, zv. 1970, *Knihá oznamov 1970 - ?. Farské oznamy zo dňa 9. februára 1975.*

⁶⁹ AFÚ GA, zv. 1970, *Knihá oznamov 1970 - ?. Farské oznamy zo dňa 13. júla 1975.*

⁷⁰ AFÚ GA, zv. 1970, *Knihá oznamov 1970 - ?. Farské oznamy zo dňa 7. septembra 1975.*

profesor cirkevných dejín v kňazskom seminári v Bratislave, ktorý sa s úctou k nebeskej Matke taktiež vybral po stopách sv. Vojtecha.⁷¹

Liturgické slávnosti Božieho Tela, Najsvätejšieho Srdca Ježišovho a sv. Cyrila a Metoda sa v Gaboltove slúžili dve sv. omše – ráno o 6,00 a večer o 19,30 hod. v Pokojovej kaplnke. Vo farskom kostole sa totiž rekonštruovali oba mariánske oltáre. V čase prázdnin vdp. Jura v kostole premietal každú stredu diafilm na pokračovanie s názvom „Bambo, príbeh z misií“.⁷²

V nedeľu 12. septembra 1976 bola plánovaná v Driščovci odpustová slávnosť o 10,00 hod. Počasie však tejto púti neprialo, a preto bola sv. omša slúžená vo farskom kostole.⁷³ Koncom septembra bol do Bardejova preložený vdp. kaplán Jozef Buranovský, čím vdp. Andrejovi Jurovi odišiel neúnavný pastoračný pomocník. Napriek tomu vdp. Buranovský vypomáhal v Gaboltove najmä pri spovedaní na prvý piatok v mesiaci a vo Sveržove aj pri piatkových a nedeľných sv. omšiach.⁷⁴ Vdp. Jura a vdp. Buranovský boli pozývaní aj do okolitých gréckokatolíckych farností na odpusty ako kazatelia a spovedníci – 3. októbra do Nižného Tvarožca, 31. októbra do Hrabského a 14. novembra na Cigeľku (sv. Kozma a Damián). Gréckokatolícky duchovný z Nižného Tvarožca Štefan Molčanyi zasa vypomáhal pri vianočnom spovedaní v Gaboltove spolu s vdp. Jurom, Miklošom a Buranovským.⁷⁵ Pozvanie vdp. Molčanyiho pokračovalo aj v ďalších rokoch, nakoľko v Gaboltove bolo niekoľko rodín, v ktorých bol niektorý z rodičov gréckokatolík, aby tak sa mohli spovedať vo svojom byzantskom obrade.

V roku 1977 prešli časti oltárov farského kostola sv. Vojtecha generálnou opravou. Oltáre reštaurovala Charita – chrámová služba Červený Kostelec. Išlo najmä o pozlátenie niektorých ornamentálnych častí. Ornamenty boli odoslané do Červeného Kostelca v debnách. Farnosť disponovala nejakým plátkovým zlatom a mienila ho odpredať chrámovej službe, aby tá ho mohla použiť na oltárne ornamenty. Chrámová služba však zlato od farského úradu nevykúpila, ich vnútorný poriadok to neumožňoval. Bolo však možné odkúpenie plátkového zlata od pamiatkového úradu. Preto bolo to isté plátkové zlato fakturované a odkúpené Pamiatkovým úradom v Bardejove.⁷⁶ Okrem uvedených práv interiéru kostola bolo dokončené verejné osvetlenie okolo kostola, nainštalované elektrické zvonenie a boli zreštaurované kostolné hodiny.⁷⁷

Na sviatok sv. Marka bola slúžená sv. omša vo farskom kostole a bola spojená s tradičným požehnaním ozimín. 4. veľkonočná nedeľa pripadla na deň „oslavy“ Sviatku práce 1. mája. Z uvedeného dôvodu sv. omša v Gaboltove musela byť slúžená už o 6,00 hod., nakoľko mnohí veriaci sa museli zúčastniť dobových prvomájových sprievodov v Bardejove. Na sviatok Božieho Tela a Krvi bola sv. omša večer o 17,30 hod. Obľúbený

⁷¹ Napr. Juraj Macák, správca farnosti v Michalku, Alexander Křabník, správca farnosti v Rajeckej Lesnej, Jozef Beňo SDB, Porov. Farský úrad v Gaboltove. *Pútnická kniha Panny Márie Škapuliarskej v Gaboltove. Kniha vďakov a prosieb*, 1976. Vojtech Mikulka, správca farnosti v Sokolovciach okr. Trnava a špirituál kňaz. seminára v Bratislave.

⁷² AFÚ GA, zv. 1970, *Kniha oznamov 1970 - ? Farské oznamy zo dňa 13. júna 1976*.

⁷³ AFÚ GA, zv. 1970, *Kniha oznamov 1970 - ? Farské oznamy zo dňa 5. septembra 1976*.

⁷⁴ AFÚ GA, zv. 1970, *Kniha oznamov 1970 - ? Farské oznamy zo dňa 26. septembra 1976*.

⁷⁵ AFÚ GA, zv. 1970, *Kniha oznamov 1970 - ? Farské oznamy – Vianoce 1976*.

⁷⁶ AFÚ GA, zv. 1977, (nezaradené) CHARITA – chrámová služba Červený Kostelec. *Řím. Kat. farní úřad, Gaboltov. Odpověď na list, 6. október 1977*.

⁷⁷ Porov. *Pamätná kniha obce Gaboltov*, zväzok I, s. 193.

eucharistický sprievod a oltáriky boli preložené na nedeľu. Sviatky Nanebovstúpenia Pána, Božského Srdca Ježišovho, sv. Petra a Pavla a sv. Cyrila a Metoda bol slúžený v pokojovej kaplnke ráno o 6,00 a večer o 19,30 hod. z dôvodu rekonštrukcie oltárov a elektroinštalácie vo farskom kostole.⁷⁸

Počas pôsobenia vdp. Andreja Juru v Gaboltove vzniklo duchovné spojenie dvoch pútnických miest: Gaboltova a Rajeckej Lesnej-Frývaldu. Toto duchovné puto vzniklo vďaka dlhoročnému priateľstvu farárov pôsobiacich na oboch pútnických miestach, vdp. Andrejovi Jurovi a vdp. Alexandrovi Kľabníkovi. Gaboltovský farár chodieval do Rajeckej Lesnej ako odpustový kazateľ a spovedník a vdp. Kľabník zasa navštevoval Gaboltov so svojimi farníkmi a tu počas púti spovedával veriacich a zúčastnil sa aj na slávnostnom obede v nedeľu po púti. Pred samotnou púťou k Škapuliarskej Panne Márii takto pozýval vdp. Jura farára z Rajeckej Lesnej: *„Vás však už teraz pozývam k nám na naše slávnosti 16. a 17. júla na P. Máriu Škapuliarsku. Keď je pekné počasie, tak príde 10 – 12 tisíc ľudí. Zatiaľ nám dokončujú posledné dva oltáre v Červenom Kostelci a potom by už bolo hotovo, iba stále niečo zdokonaľovať a prikrášľovať.“*⁷⁹

V nedeľu 14. a 21. augusta 1977 boli nedeľné sv. omše kvôli žatve presunuté na ráno o 6,30 hod. V nedeľu 11. septembra bola sv. omša o 8,30 hod. v Pokojovej kaplnke a o 10,00 hod. odpustová sv. omša v Mariánskom potoku-Driščovci.⁸⁰ V nedeľu 2. októbra mal vdp. Jura sv. omšu aj v gréckokatolíckom chráme v Nižnom Tvarožci.⁸¹ Bolo to preto, lebo tam bolo niekoľko birmovancov pripravujúcich sa na prijatie sviatosti birmovania a bolo potrebné ich pred birmovkou vyspovedať.

Sv. omša s prijatím sviatosti birmovania sa konala dňa 16. októbra roku 1977 o 15,00 hod. v kostole sv. Egídia v Bardejove. Túto sviatosť kresťanskej dospelosti udelil kapitulný vikár košickej diecézy vdp. Štefan Onderko aj niektorým birmovancom z Gaboltova a filiálok.⁸² Sv. omša 2. novembra na „Dušičky“ – Pamiatku všetkých verných zosnulých sa slávila na starom cintoríne pri kríži.⁸³ Na sviatok patróna farnosti sv. Vojtecha roku 1978 celebraval sv. omšu vdp. Jozef Mikloš, farár v Mokroluhu. Koncelebrovali vdp. Jura a vdp. Buranovský. Po sv. omši sa vytvoril sprievod v tomto poradí: kríž, dve zástavy, školské dievčatá a chlapci, dievčatá v dlhých tesilových šatách, ministranti, kňazi, veľké dievčatá, veriaci. Počas sprievodu z farského kostola do kaplnky sv. Vojtecha boli spievané litánie. Po príchode do kaplnky bol požehnaný prameň.⁸⁴

Počas krížových dní 1. – 3. mája 1978 sa sv. omše a požehnanie ozimín konali len v Pokojovej kaplnke. V krížovej kaplnke sa konala modlitba litánií. Počas týchto dní bolo totiž nepriaznivé počasie spojená s dažďom a silným vetrom.⁸⁵

⁷⁸ AFÚ GA, zv. 1970, *Kniba oznamov 1970 - ? Farské oznamy zo dňa 23. apríla 1977*. AFÚ GA, zv. 1970, *Kniba oznamov 1970 - ? Farské oznamy zo dňa 8. mája, 17. júna, 26. júna a 5. júla 1977*.

⁷⁹ AFÚ GA, zv. 1977, (nezaradené) *Pozvanie za spovedníka do Rajeckej Lesnej na púť 4. júna 1977. Pozvanie zo dňa 2.6.1977*.

AFÚ GA, zv. 1977, (nezaradené) *Pozvaní hostia na slávnostný obed – púť v Gaboltove 1977*.

⁸⁰ AFÚ GA, zv. 1970, *Kniba oznamov 1970 - ? Farské oznamy zo dňa 21., 28. augusta a 4. septembra júla 1977*.

⁸¹ AFÚ GA, zv. 1970, *Kniba oznamov 1970 - ? Farské oznamy zo dňa 2. októbra 1977*.

⁸² AFÚ GA, zv. 1970, *Kniba oznamov 1970 - ? Farské oznamy zo dňa 16. októbra 1977*.

⁸³ AFÚ GA, zv. 1970, *Kniba oznamov 1970 - ? Farské oznamy zo dňa 30. októbra 1977*.

⁸⁴ AFÚ GA, zv. 1970, *Kniba oznamov 1970 - ? Farské oznamy zo dňa 11. apríla 1978*.

⁸⁵ AFÚ GA, zv. 1970, *Kniba oznamov 1970 - ? Farské oznamy zo dňa 30. apríla 1978*.

Oprava farskej budovy

Vdp. Jura mal ešte jednu veľkú výzvu, ktorá ho čakala: oprava farskej budovy. Tá bola nevyhnutná, nakoľko farská budova nevyhovovala sanitárnym ani praktickým potrebám. Strecha síce bola v uspokojivom stave, vlhkosť sa držala najmä vo vnútorných múroch budovy. V roku 1978 farnosť získala povolenie na opravu od ONV – kultúrne a cirkevné oddelenie. Práce mal realizovať OSP Bardejov, avšak vzhľadom na zamedzenie navyšovania nákladov mnohé odborné práce mali urobiť farníci. Malo sa jednať o tieto opravy:

- zníženie stropov,
- nové priečky a zmenšenie miestností,
- nové okná a dvere,
- nová elektroinštalácia,
- zdravotníka (vodovodná inštalácia),
- ústredné kúrenie s kotlom na hybridné palivo – nafta a tuhé palivo,
- nová dlažba.

Strecha mala byť nová a prispôsobená na znížené stropy. Práce boli pôvodne naplánované na jar 1979 a práce v podkroví sa mali začať už v zimných mesiacoch. Nakoľko vdp. Jura už vedel, že farnosť opustí, práce na generálnej oprave fary mienil prenechať novému správcovi farnosti. Stihol však ešte požiadať biskupský úrad v Košiciach o súhlas k týmto prácam.⁸⁶

Preloženie Andreja Juru do farnosti Hertník

V nedeľu 1. októbra bol vdp. Andrej Jura preložený za správcu farnosti do Hertníka. Oficiálna rozlúčka sa konala ešte v piatok. Jeho odchod z Gaboltova bol mimoriadne emotívny, ako dodnes svedčia mnohí veriaci z Gaboltova: „*Veriaci boli naplnení žiaľom z tobo, že strácajú duchovného otca a starostlivého ochrancu svätyne P. Márii Škapuliarskej.*“⁸⁷ Tento skromný a nesmierne pracovitý Kristov kňaz si veľmi rýchlo získal srdcia veriacich, najmä detí a mládeže. Takmer celá obec sa po nedeľnej sv. omši a následne po popoludňajšej pobožnosti zhromaždila na farskom dvore a každý túžil sa osobne rozlúčiť so svojím milovaným duchovným otcom. Mnohé deti si vo svojej detskej úprimnosti spontánne posadali na farský dvor tesne pred jeho osobný automobil – „legendárny“ biely Wartburg – aby mu tak zabránili v jeho odchode. Bolo to po prvý raz v 20. storočí, keď si farnosť Gaboltov za pomerne krátky čas – ôsmich rokov – tak veľmi obľúbila svojho duchovného otca a prišla sa s ním rozlúčiť. Rozlúčka s Andrejom Jurom trvala celé hodiny a všetci prítomní – mladší i starší – odchádzali z farského dvora so slzami v očiach. Bolo nanajvýš potrebné ukončiť smutnú kapitolu novodobých dejín Gaboltova, kedy po mnohých nezhodách z minulosti medzi veriacimi a ich duchovnými otcami sami kňazi rázne žiadali košických ordinárov o preloženie z tejto farnosti. Vdp. Andrej Jura na Gaboltov nikdy nezabudol a pravidelne ho navštevoval, a to nielen počas tradičných pútí, kde bol často pozývaný ako

⁸⁶ AFÚ GA, zv. 1978, (nezaradené) *Rím. kat. farský úrad v Gaboltove. Vec: Žiadosť o opravu farskej budovy. Žiadosť odoslaná na biskupský úrad v Košiciach dňa 25. septembra 1978.*

⁸⁷ Farský úrad v Gaboltove. *Pútnická kniha Panny Márie Škapuliarskej v Gaboltove. Kniha vďakov a prosieb*, Rozlúčka s duch. otcom farnosti, 1. X. 1978.

hlavný celebrant alebo ako kazateľ. Dokonca ešte ako farár v Hertníku všemožne podporoval mnohé gaboltovské deti v ich duchovnom a umeleckom raste. Možno konštatovať, že kňazské a rehoľné povolania v Gaboltove, vo Sveržove a v Zlatom datované do 90-tych rokov 20. storočia boli zasiaté už vdp. Andrejom Jurom. Prvotné semienko bolo istotne zasiaté práve duchovným otcom Jurom, ktorý podľa mnohých svedectiev sa neprestával modliť za duchovné povolania v gaboltovskej farnosti, aj keď už pôsobil inde, kde taktiež rozdával radosť a požehnanie, a to najmä deťom a mládeži.

Počas neprítomnosti nového správcu farnosti zastupoval gaboltovskú farnosť vdp. Andrej Hirjak, správca farnosti Lenártov.

Záver

Predkladaná štúdia ponúkla historický pohľad na jednu z etáp novodobých dejín gaboltovskej farnosti prostredníctvom historickej analýzy pôsobenia kňaza Andreja Juru. V drvivšej väčšine boli použité archívne pramene a chronistická literatúra.

Z uvedených historických faktov konštatujeme, že pôsobenie Andreja Juru vo farnosti Gaboltov možno hodnotiť pozitívne. Jeho angažovanosť, záujem, pastoračné prístupy a nasadenie sklbené s vhodnými intelektuálnymi a osobnostnými vlastnosťami, sa odzrkadlili v celkovom duchovnom pookriatí gaboltovskej farnosti. Výsledky jeho pastoračného pôsobenia v Gaboltove možno vnímať dodnes; aj s jeho pomocou si Boh vyvolil 5 kňazských a 8 rehoľných povolaní. Okrem toho dodnes žije vo farnosti silná stredná generácia veriacich, ktorí ako deti a mládež boli duchovne vedení Andrejom Jurom a dnes sú „hybnou silou“ pre miestnych kňazov pri organizovaní rôznorodých duchovných podujatí vo farnosti. Kiež by cirkev mala čo najviac takýchto obetavých pastierov, ktorých vľúdnosť by oslovila dnešného človeka. Duchovný otec Andrej, odpočívajte v pokoji!

BIBLIOGRAFIA

Pramene

Archív farského úradu Gaboltov
Archív Kongregácie sestier Božského Vykupiteľa
Súkromný archív rodiny Huďove
Štátny archív Prešov, pobočka Bardejov
Historia domus parochie Gaboltov, vol. I
Farský úrad v Gaboltove. Kniha oznamov 1970 – ?
Pamätná kniha obce Gaboltov, zväzok I

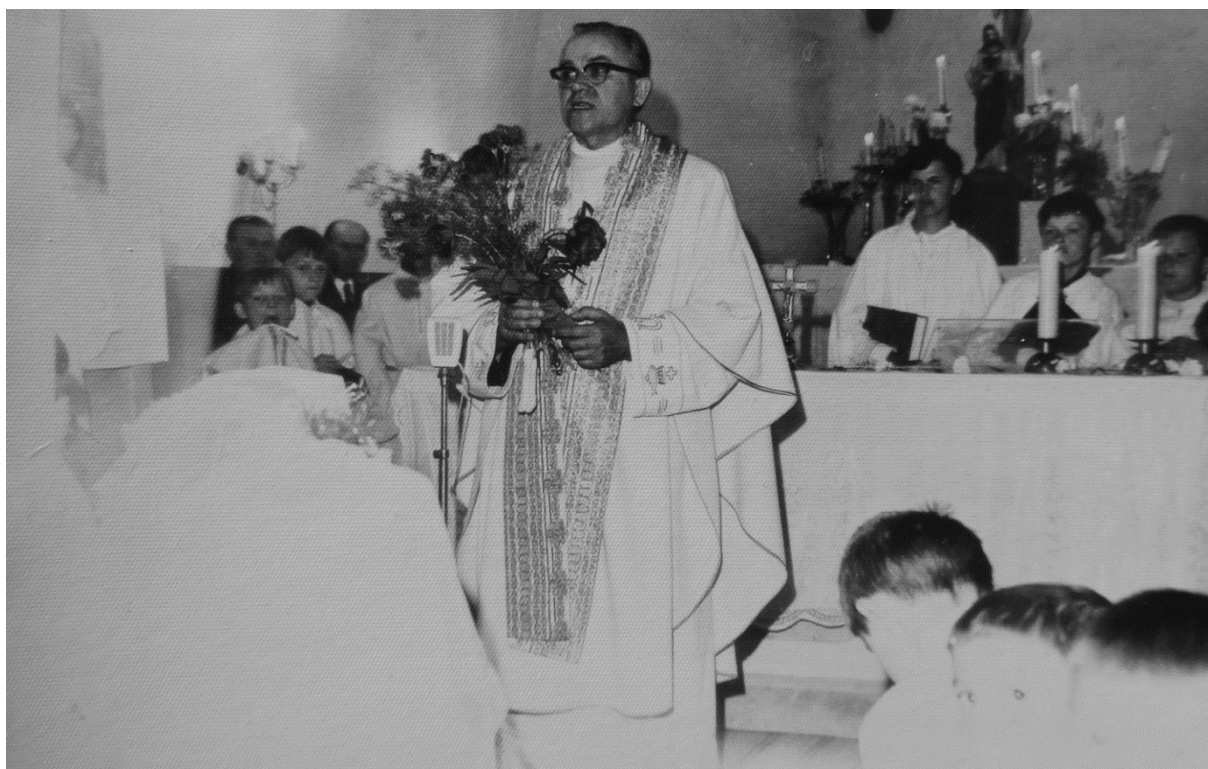
Literatúra

HIŠEM, Cyril. *Košické presbytérium 1804 – 2006*. [verzia pred tlačou]. Košice, 2006, s. 89.
Dostupné na internete: https://www.knihydominikani.sk/hlavna_schemhladat_3
HUĎA, Tomáš. *Dejiny pútnického Gaboltova. I. časť. Od najstarších dejín so zameraním na prvú polovicu 20. storočia*. Turany: P+M, 2022, 311 s. ISBN 978-80-89410-42-2.

OBRÁZKOVÁ PRÍLOHA

Obr. 1 Kňaz Andrej Jura (Zdroj: súkromný archív rodiny Hudovej)

Obr. 2 Andrej Jura počas rozlúčkovej sv. omše (Zdroj: AFÚ Gaboltov)

Obr. 3 Gaboltovská púť v roku 1973 (Zdroj: AFÚ Gaboltov)

Obr. 4 Premietanie diapoziťívov s náboženskou tematikou (Zdroj: AFÚ Gaboltov)

Obr. 5 Prvé sväté prijímanie v Gaboltove v roku 1970 (Zdroj: AFÚ Gaboltov)

Obr. 6 a 7 Rekonštrukcia strechy kostola (Zdroj: AFÚ Gaboltov)

Obr. 8 Kontrolný deň počas rekonštrukčných prác na kostole (Zdroj: AFÚ Gaboltov)

Obr. 9 Andrej Jura s miništrantmi počas sánkovačky na farskom dvore (Zdroj: AFÚ Gaboltov)

Adresa autora:

mjr. PaedDr. PhDr. ThLic. Tomáš HUĎA SchP, PhD.

Akadémia OS gen. M.R. Štefánika Liptovský Mikuláš

Demänová 393

031 01 Liptovský Mikuláš

email: tohu@centrum.sk